

Професійна орієнтація учнів у навчально-виховній діяльності сільських закладів освіти

Олена ЗОТОВА,

методист Хмельницького обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (ЕНЦУМ)

Вибір школярами майбутньої професії – питання досить складне й серйозне, тому сьогодні кожен педагог усвідомлює, що для молоді людини професійне самовизначення – це «друге народження», яке багато в чому визначає її подальшу долю.

З метою професійної орієнтації учнів у закладах освіти Хмельниччини розроблено систему заходів, спрямованих на ознайомлення школярів з професіями, формування певних знань про них та пробудження інтересу до окремих спеціальностей, що сприяє свідомому вибору фаху відповідно до особистих уподобань, нахилів і потреб суспільства.

У сучасних загальноосвітніх закладах загострилась проблема профорієнтації молоді на сільсько-господарські професії. Це зумовлено об'єктивними факторами та умовами, які склалися в нашому суспільстві, сільській місцевості і безпосередньо у сільськогосподарському виробництві. Розв'язання цієї проблеми має здійснюватися за рахунок спільної роботи школи, сім'ї, суспільства, результатом якої стане самостійне професійне самовизначення особистості. Тому головне завдання навчальних закладів і суспільства полягає в організації допомоги кожному учневі в отриманні знань про професії, що його цікавлять, та у виборі ним професії з урахуванням суспільних і особистісних потреб та психофізіологічних якостей.

Профорієнтація як комплексний захід у навчально-виховній діяльності сільського закладу освіти передбачає роботу педагогічного колективу, спрямовану на надання дітям відповідної інформації та формування в них інтересу до сільськогосподарських професій [1].

Вивчення запитів, нахилів, інтересів особистості, проведення профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю сільської місцевості на основі диференційованого підходу керівники шкіл і педагогічні працівники Хмельниччини намагаються організувати як планомірний психолого-педагогічний процес, що здійснюється протягом усіх років навчання і має забезпечувати цілеспрямований розвиток професійних інтересів учнів з урахуванням потреб суспільства та місцевого агропідприємства.

Важлива роль у системі профорієнтаційної роботи з сільськими школярами належить позашкільній діяльності, зокрема дослідницько-натуралістичній роботі юннатівських об'єднань та роботі на навчально-дослідних земельних ділянках.

Цілеспрямована робота управління освіти і науки Хмельницької облдержадміністрації та обласного ЕНЦУМ щодо збереження і розвитку мережі дослідних ділянок у навчально-виховних закладах області дала бажаний результат, і сьогодні їх нараховується 709.

Шкільні навчально-дослідні земельні ділянки (НДЗД) є базою для проведення практичних занять з біології, організації сільськогосподарської праці школярів і дослідницької роботи 182 юннатівських гуртків аграрного профілю: юних овочівників – 43, юних виноградарів – 6, юних садівників – 78, юних тваринників – 8, юних кролівників – 3, юних бджоларів – 15, генетиків-селекціонерів – 15, юних агрохіміків – 14 гуртків, котрі працюють переважно на громадських засадах.

Окрім навчально-дослідних ділянок, в області діють 129 парників та 24 теплиці для роботи дітей у закритому ґрунті, 5 шкільних кролеферм і 134 куточки живої природи.

З метою виховання у підростаючого покоління шанобливого ставлення до хліба, поваги до хліборобської праці та орієнтації школярів на аграрні професії в закладах освіти області створено 17 музеїв хліба та 470 куточків і залів бережливого ставлення до хліба, які використовуються під час навчально-виховного процесу, зокрема для проведення зустрічей зі знайомими хліборобами, працівниками сільськогосподарських дослідних станцій, хлібозаводів, а також різних заходів, свят. Діти дізнаються про діяльність і наукові здобутки видатних селекціонерів, ознайомлюються з матеріалами з історії хліборобства.

У Музеї хліба, створеному на базі Кам'янець-Подільського МЕНЦУМ у 1990 р., проводяться виховні години, уроки з народознавства, на яких у

дітей виховують повагу до свого роду, сім'ї, батьків, культурних традицій українського народу. У 2005 р. наказом МОН України цьому музею присвоєно звання «зразковий».

Працівники музею разом із школярами та учнівською молоддю провели велику пошукову роботу щодо збирання документальних матеріалів про Голодомор в Україні. Вони відвідали міську бібліотеку, де було знайдено історичні довідки про Голодомор в Україні, провели зустріч з місцевими жителями – очевидцями тих подій. Крім того, вихованці стали учасниками Всеукраїнської краєзнавчої акції «Колосок пам'яті», Всеукраїнського конкурсу науково-пошукових робіт «Голодомор 1932–1933 рр. Україна пам'ятає», Всеукраїнської акції «Запали свічку».

У школах області організовано молодіжні трудові загони у формі учнівських аграрних трудових об'єднань (УАТО) та учнівських виробничих бригад (УВБ).

Провідна роль у роботі шкільних навчально-дослідних земельних ділянок області належить сільськогосподарському дослідництву. Участь у навчально-дослідницькій роботі на ділянках не тільки допомагає школярам закріпити теоретичні знання з курсу біології, але й розвиває практичні вміння і навички вирощування сільськогосподарських культур новітніми методами, сприяє профорієнтації та знаходженню свого місця в суспільстві, усвідомленню можливості отримання прибутків від своєї праці, що є найкращим стимулом для самих дітей та їхніх родин.

Завдяки координаційній та організаційно-методичній діяльності Хмельницького ОЕНЦУМ в навчальних закладах області постійно удосконалюються напрями та тематика дослідницької роботи. Зокрема, зростає науковий рівень дослідництва, яке скеровується на випробування сучасних технологій вирощування овочевих, польових, плодово-ягідних культур, нових перспективних сортів, застосування передових агроприйомів, використання біологічно активних речовин, добрив тощо. Так, у селекційно-генетичному відділі обласного ЕНЦУМ гуртківці проводили дослід на тему «Характер розщеплення ознак при дигібридному схрещуванні на прикладі гороху».

Методичні працівники закладу видають методичні листи, посібники, рекомендації з впровадження дослідництва та збереження НДЗД в області. Школи, в яких найкраще організована дослідницька робота на шкільних НДЗД, беруть активну участь у районних, обласних конкурсах, виставках, а учні цих шкіл – в науково-практичних конференціях.

Одним із кращих прикладів дослідницької роботи Кам'янець-Подільського МЕНЦУМ є дослідження «Вивчення ефективності біологічних методів боротьби зі шкідниками плодово-ягідних дерев та саду» (гурток «Юні зоологи»). Дослідом встановлено, що серед корисних комах найпоширенішою є семикрапкове сонечко, або, як називають його у

народі, божа корівка. Дорослий жук за своє життя знищує понад 5000 попелиць, а личинка поїдає й інших шкідників. Щоб принадити цю комаху в сади, треба висівати на ділянці нектароносні рослини – фацелію, кріп, гірчицю, моркву.

Учні Веснянської ЗОШ I–III ст. Старокостянтинівського району перетворюють метеорологічні та фенологічні спостереження в агрометеорологічні, вони використовують їх під час роботи на НДЗД. Значну увагу школярі приділяють умовам розвитку сільськогосподарських культур, використовуючи агротехнічні засоби обробітку ґрунту. Гуртківці вчать визначати найкращі строки посіву, температуру ґрунту, за якої доцільно починати сівбу. Для вимірювання температури ґрунту поля користуються ґрунтовим термометром. Знання температурних умов ґрунту дає можливість сіяти сільськогосподарські культури у найкращі строки та отримувати високі й сталі врожаї. Успішному проведенню сільськогосподарських робіт сприяють знання про настання негоди чи ясної погоди. Своєчасне попередження про очікувані заморозки допомагає врятувати від загибелі ранні посіви і насадження.

У шкільній практиці широко використовуються різноманітні методи та засоби навчання, що сприяють активізації творчої пізнавальної діяльності учнів. Найефективнішим методом зацікавлення дітей вивченням біології є проведення біологічних експериментів, дослідів, роботи з природними об'єктами на НДЗД та в умовах закритого ґрунту. Наявність закритого ґрунту в навчальних закладах дає змогу краще організувати лабораторні та практичні роботи з біології рослин, квітництва, овочівництва, загальної біології, забезпечити заняття достатньою кількістю живого навчального матеріалу. Завдяки правильно організованій навчально-дослідницькій роботі в теплицях на високому науково-методичному рівні проводяться досліді і практичні роботи за навчальною програмою з природознавства, ботаніки, загальної біології.

Формування провідної ролі сільськогосподарського дослідництва з тваринами у структурі додаткової освіти можливе за його визначеності як частини відповідної навчальної програми.

Сільськогосподарське дослідництво забезпечує:

- результативне закріплення знань в межах тем з навчального курсу з тваринництва і рослинництва (шляхом набуття вмінь аналізу, зіставлення, будування доказових відповідей, узагальнення наукових даних і результатів власних досліджень тощо);

- формування вмінь і навичок, які сприяють відповідній профорієнтації учнівської молоді, спрямовують її на осмислений вибір майбутньої професії;

- можливість осмислення механізму отримання прибутків від праці з сільськогосподарськими тваринами і рослинами;

- збагачення власного досвіду кожного дослідника, розширення кола знайомств за інтересами

(спілкування з колекціонерами-аматорами, спеціалістами з сільського господарства, працівниками колективних сільськогосподарських підприємств, фермерами);

– підвищення іміджу кожного учня-дослідника та навчального закладу в цілому.

У Яблунівській ЗОШ I–III ст. Деражнянського району робота гуртка «Юні овочівники» ґрунтується на ознайомленні юннатів з новими досягненнями агробіологічної науки, досвідом роботи кращих працівників сільськогосподарського виробництва, проведенні дослідницької роботи. Гуртківці виконують завдання науково-дослідних установ, вирощують овочеві культури за методами, запропонованими працівниками галузі. Юннати беруть активну участь у суспільно корисній праці з догляду за сільськогосподарськими культурами, з озеленення, охорони природи та в масових натуралістичних заходах. Під час практичних робіт силами учнівських колективів області посаджено 382,6 га ягідників, 69 шкільних садів на площі 200,17 га.

На заняттях у гуртку «Юні садівники» Осламівської ЗОШ I–III ст. Віньковецького району учні поглиблюють знання, набувають нових практичних умінь і навичок з вирощування плодкових і ягідних культур, вивчають сорти, ознайомлюються з досягненнями сучасної біологічної науки і сільського господарства, з роботами видатних селекціонерів, дослідженнями з виведення нових сортів, опановують основи екологічних знань. Проводяться екскурсії, зустрічі з ученими та фахівцями сільського господарства. Юні садівники беруть активну участь у суспільно корисній роботі з догляду за садом.

У Берездівській ЗОШ I–III ст. Славутського району працює гурток «Юні бджолярі». Займаючись у цьому гуртку, деякі учні працюють над виконанням науково-дослідних робіт. У цьому році члени учнівського наукового товариства «Пошук», які працювали над дослідженнями «Особливості використання інвентарю пасічника» і «Утримання та розведення бджіл», стали учасниками районного етапу конкурсу-захисту учнівських науково-дослідних робіт МАН.

У Вовковинецькій школі-інтернаті Деражнянського району працює пасіка, за якою доглядають два гуртки юних бджолярів. Діти ознайомлюються з науковими знаннями про явища природи, набувають практичних умінь і навичок, спрямованих на виховання любові до природи та праці, що сприяє поглибленню і розширенню знань з біології і проф-орієнтації учнів.

Робота в гуртку стимулює розвиток глибокого інтересу юннатів до певної галузі біологічної науки, прагнення до дослідництва, самостійної роботи за завданнями вчених.

Основним змістом діяльності гуртка «Юні генетики-селекціонери» в Зеленокуриловецькій ЗОШ I–III ст. Новоушицького району є: поглиблення знань із загальної біології і хімії, сільського господарства,

формування уявлень про природні явища; робота з мікроскопом, підготовка мікропрепаратів для мікроскопічного аналізу, постановка генетичних дослідів та їх аналіз; ознайомлення з новими відкриттями генетиків і досягненнями селекціонерів щодо виведення нових сортів рослин та порід тварин; виховання в юннатів любові і поваги до людей, праці, почуття гідності.

У Браїлівській ЗОШ I–III ст. Новоушицького району працює гурток юних агрохіміків, де учні здобувають необхідні знання з агрохімії та ґрунтознавства. Робота в гуртку сприяє виробленню екологічного мислення та навичок раціонального природокористування, поглибленню знань з хімії, біології, сільського господарства, а також допомагає у виборі професії. У процесі роботи гуртка учні вчать визначати типи ґрунтів, розпізнавати та правильно застосовувати добрива, складати схеми удобрення ґрунту в сівозмінах.

Ефективною формою поєднання навчання з виробничою працею в сільському господарстві, орієнтації учнів на сільськогосподарські професії стала діяльність УАТО, в яких старшокласники вчать планувати й організовувати працю в колективі. Багаторічний досвід показує, що система виховання в УАТО охоплює три необхідних елементи: продуктивну працю школярів, що забезпечує зв'язок навчання з життям; відповідні форми й методи організації трудової діяльності школярів, що сприяють виявленню її виховних можливостей; спеціальну виховну роботу, що спонукає школярів до праці та підвищує її виховний вплив. У навчальних закладах області використовуються такі форми організації продуктивної роботи в УАТО: індивідуальна, бригадна, ланкова.

Організація продуктивної сільськогосподарської праці в колективі оптимально впливає на свідомий вибір сільськогосподарських професій. У багатьох навчальних закладах області проводиться велика змістовна робота з виховання в молоді бажання працювати на сільськогосподарських підприємствах, творчого ставлення до своїх трудових обов'язків.

Учні молодшого шкільного віку ознайомлюються зі світом професій на виховних годинах, зустрічах із представниками професій – частими гостями таких зустрічей є батьки дітей. Під час роботи з учнями середнього шкільного віку акцентується увага на спеціальностях, поширених у нашому регіоні. Дітям пропонуються різні методики діагностики здібностей, інтересів, нахилів, а також практичні завдання: скласти професіограми – описи конкретних професійних видів діяльності, обговорити їх. Для учнів старшого шкільного віку, крім дослідження професійних інтересів, пропонується діагностика особистісних якостей, комунікативних навичок, тестування інтелектуальних здібностей. Для них проводяться тематичні виховні години, екскурсії на підприємства, зустрічі з викладачами та студентами профільних навчальних закладів регіону.

Просвітницька, діагностична, розвивальна робота кураторів, керівників гуртків, психологів зі старшокласниками спрямована на здійснення свідомого вибору профілю навчання – прийняття підлітком першого відповідального рішення в ситуації професійного пошуку. Це завдання допомагають вирішити також різноманітні розвивальні мотиваційні заняття, на яких старшокласникам пропонуються тренінгові вправи, активізуючі ігри, завдання на складання інформаційної карти – оцінювання світу професій, тренінг навичок прийняття рішень «Сходінки до майбутнього», завдання на складання й захист «Життєвого проекту» тощо [4].

Отже, профорієнтаційній роботі з учнями старшого шкільного віку приділяється особлива увага. Вона передбачає забезпечення їх додатковою літературою, довідниками для абітурієнтів, інформацією про рейтингові іспити у ВНЗ, про особливості сучасного ринку праці, проведення індивідуальних та групових профконсультацій, складання й аналіз особистісного професійного плану учнями, організацію занять із профільних предметів, зустрічі з фахівцями народного господарства.

Важливу роль у професійному самовизначенні учнів відіграють їхні батьки, тому особливе значення в цьому напрямі роботи надається співпраці з сім'ями учнів. З ними проводиться просвітницька й консультаційна робота.

Завдання профорієнтаційної роботи вирішуються такими методами: професійна просвіта, професійна реклама та пропаганда, дослідження професійних інтересів учнів, їхніх нахилів, здібностей, особливостей розвитку [5]. Наприклад, Ярмолинецький технологічний ліцей має певний досвід професійного спрямування молоді. Робота вчителя біології, керівника гуртків еколого-натуралістичного профілю щодо професійної орієнтації учнів має такі напрями:

- ознайомлення з основами професій, які спрямовані на роботу з живими організмами;
- ознайомлення з основами професій на прикладах життя і діяльності видатних учених, випускників навчальних закладів;
- вироблення спеціальних умінь і навичок на уроках біології та трудового навчання;
- позакласна робота, індивідуальна, в гуртках, на факультативах, участь у різних конкурсах, науково-освітніх проектах, олімпіадах, МАН.

Уже на першому занятті з біології учням розповідають про значення сільського господарства і практичної діяльності людини. Щоб отримувати високі врожаї, необхідно знати закономірності розвитку і росту рослин. Наголошують на необхідності знань з біології для людей сільськогосподарських професій. З професією агронома більш детально ознайомлюють учнів під час вивчення тем «Корінь», «Різноманітність квіткових рослин». Тема «Різноманітність покритонасінних» містить багатий матеріал для ознайомлення з такими професіями, як садівник, агроном, селекціонер.

Під час навчальних занять гуртків юних зоологів учні дізнаються про професії, що потребують знання різних класів тварин. Дітям пропонують виступити в ролі рибалок, зооінженерів, розповісти про особливості місцевих порід великої рогатої худоби, методи догляду за ними тощо [2]. На заняттях обговорюють новини сільськогосподарської та біологічної наук. Школярі беруть участь у масових еколого-натуралістичних заходах, науково-освітніх проектах, організованих НЕНЦ.

Одним з головних завдань Берездівського НВК Славутського району є підготовка учнів до свідомого вибору професії. Педагоги ознайомлюють учнів з сільськогосподарськими професіями, агротехнікою, основами слюсарної справи, галузями сільськогосподарського машинобудування, рослинництва та тваринництва.

Велику роботу з профорієнтації учнів здійснюють педагогічні працівники навчальних закладів, які практикують проведення годин спілкування з учнями на різну тематику, культурно-масових заходів: усних журналів «У світі професій», диспутів на тему «Особисте і громадське у виборі професії», виставок літератури, екскурсій на тракторні стани СФГ «Манятин» Берездівського відділення Славутського ремонтно-транспортного підприємства, місцевий хлібозавод, молокопереробне підприємство.

Летавський НВК – двопрофільний заклад: навчання в ньому проводиться за технологічним та агротехнічним профілями. Відповідно до профілю було створено УВБ, яка діє з 2003 р. Керівництво роботою здійснює рада виробничої бригади, в яку входять: бригадир, ланкові, агроном кооперативу «Летава», керівник бригади (вчитель біології), директор НВК, заступник директора з виховної роботи, члени учнівського самоврядування.

До структури роботи УВБ входять чотири трудові ланки по 10 осіб кожна, якими керують ланкові. В основі їхньої діяльності домінує продуктивна сільськогосподарська праця, що здійснюється відповідно до річного плану роботи. Робота УВБ поєднується з оздоровчими заходами та культурним відпочинком. З цією метою влітку для членів виробничої бригади організують табір праці та відпочинку, проводять екскурсії, туристичні походи.

Система роботи Великоскнитської ЗОШ I–III ст. Славутського району з професійної орієнтації охоплює: ознайомлення учнів з різними галузями народного господарства, діяльністю підприємств, акціонерних товариств, установ; вивчення нахилів і професійних інтересів школярів, формування у дітей суспільно важливих мотивів вибору професії; консультування учнів з питань, пов'язаних з продовженням освіти, вибором професії, працевлаштуванням.

Профорієнтація старшокласників здійснюється в школі на уроках і в позаурочний час. Так, на уроках фізики ілюструється застосування фізичних знань в сільському господарстві шляхом розповідей,

демонстрування відеофільмів, таблиць, схем, проведення фізичного експерименту.

Сприяє у виборі професії правильно спланована позакласна робота, а саме: екскурсії на виробництво, зустрічі з фахівцями; диспути, «круглі столи», робота клубу старшокласників «Орієнтир», де учні мають змогу більш глибоко дізнатися не тільки про ту чи іншу професію, а й про той заклад, де можна її здобути. Інтерес до сільськогосподарських професій формується і під час роботи в майстернях, на шкільній навчально-дослідній земельній ділянці, сільськогосподарському виробництві.

Допомагає у вирішенні профорієнтаційних завдань сільської школи і робота пришкільного оздоровчого табору «Веселка», який щоліта працює при школі, де учні не тільки відпочивають, а й проводять певну дослідницьку роботу. Старшокласники під час польових робіт знайомляться з колективом трудівників місцевого господарства, допомагають механізаторам, вчать працювати на машинах. Під керівництвом вчителя учні створюють ланки для очищення зерна, які діють у період збирання врожаю. На току старшокласники вчать користуватися зерноочисними машинами, визначати вологість зерна, бачать безпосередньо роботу зерноочисних машин. Деякі учні протягом літніх канікул працюють помічниками трактористів і комбайнерів у господарстві, залучаються до роботи у тваринництві.

У Грушківській ЗОШ І–ІІІ ст. Кам'янець-Подільського району створена й успішно працює УВБ, де учні поповнюють й закріплюють знання з біології, хімії, фізики, працюють на полях навчально-дослідних земельних ділянок.

Аграрне учнівське об'єднання юних фермерів-тваринників Кам'янець-Подільського МЕНЦУМ працює на базі Подільського державного аграрно-технічного університету. Воно спеціалізується на розведенні та утриманні коней. Матеріально-технічна база трудового об'єднання становить вісім коней. Заняття дають юним дослідникам тваринного світу не лише теоретичні знання та практичні уміння, але й впливають на подальший вибір професії.

Гурток «Юні кролівники» Кам'янець-Подільського МЕНЦУМ займається вивченням можливостей виробництва бройлерної крільчатини на основі місцевих порід. Зокрема, поголів'я кролень, одержане і вирощене в умовах міні-кролеферми МЕНЦУМ, за показниками інтенсивності росту і живої маси від народження до тримісячного віку не поступалося спеціалізованим імпортним породам.

Зоолого-тваринницький відділ Кам'янець-Подільського МЕНЦУМ – це жива лабораторія, де організовані спостереження за тваринами, вивчаються їх поведінка, біологічні особливості, анатомія та фізіологія, особливості утримання та розведення. Тут створено кролеферму, птахоферму, пасіку, стайні, лабораторію орнітології, відділок диких тварин, живий куточок, обладнано вигульні площі. Юнати ознайомлюються з основами біогенетики та

селекції тварин, проводять дослідницьку роботу, що сприяє поглибленню біологічних знань.

Позашкільні заклади області підтримують тісні зв'язки з науково-дослідними установами, співпрацюють з квітникарями-аматорами і городниками.

Дослідницька робота зоолого-тваринницьких відділів, навчально-дослідних земельних ділянок, навчально-виховних закладів проводиться відповідно до рекомендацій, розроблених спільно з викладачами біотехнологічного та агрономічного факультетів Подільського державного аграрно-технічного університету.

Важливим елементом профорієнтаційної роботи є забезпечення педагогічних працівників фаховою літературою і наочними посібниками з питань профорієнтації учнівської молоді, матеріалами навчально-методичного змісту, підручниками і посібниками для школярів, які б давали їм детальну інформацію про аграрні професії.

Профорієнтаційна робота з сільською учнівською молоддю, спрямована на професійну підготовку і забезпечення села висококваліфікованими кадрами для сільського господарства, може бути успішною за умови її тісного поєднання з процесом завершення аграрної реформи, появи нових землевласників, спроможних інвестувати кошти в сільськогосподарське виробництво, забезпечити роботою фахівців і замовити підготовку нових робітничих кадрів.

Література

1. *Нетрадиційні* форми еколого-натуралістичного навчання та виховання учнівської молоді: метод. рекомендації / укл. В.В. Вербицький, С.А. Клименко, Л.П. Манорик та ін. – К.: ІСДО, 1995. – 84 с.
2. *Горбачова А.* Професійна спрямованість учнів в умовах сільської малокомплектної школи / А.Горбачова // Рідна шк. – 2001. – №6. – С. 30.
3. *Вербицький В.В.* Формування практичного розуму цілеспрямованого учня (з досвіду сталого розвитку позашкільної еколого-натуралістичної освіти) / В.В. Вербицький. – К.: Деміур, 2002. – 232 с.
4. *Роль* виховання пізнавальних інтересів у профорієнтаційній роботі шкіл та позашкільних закладів: метод. рекомендації / укл. В.Вербицький, Л.Манорик, В.Козленко. – К., 2000.
5. *Ващенко І.М.* Практикум по основам сільського господарства / І.М. Ващенко, К.П. Ланге. – М.: Просвещение, 1991. – 430 с.

Анотації

Олена ЗОТОВА

Професійна орієнтація учнів у навчально-виховній діяльності сільських закладів освіти

У статті розглядається система заходів з формування професійної спрямованості учнів на сільськогосподарські професії, що реалізуються в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах

Хмельниччини. Пропонуються шляхи розв'язання проблеми профорієнтації сільської молоді.

Ключові слова: профорієнтація, сільськогосподарські професії, юннатівські об'єднання, сільськогосподарське дослідництво.

Елена ЗОТОВА

Профессиональная ориентация учащихся в учебно-воспитательной деятельности сельских учебных заведений

В статье рассматривается система мер по формированию профессиональной направленности учащихся на сельскохозяйственные профессии, которые реализуются в общеобразовательных и внешкольных учебных заведениях Хмельницкой области. Предлагаются способы решения проблемы профориентации сельской молодежи.

Ключевые слова: профориентация, сельскохозяйственные профессии, объединения юннатов, сельскохозяйственное опытничество.

Olena ZOTOVA

Professional orientation of pupils in the course of educational activities of the rural educational institutions

The article examines the system of measures on formation of the professional orientation of pupils towards the agricultural professions, realized in comprehensive and out-of-school educational institutions of the Khmelnytskyi region. Ways to solve the problem of the professional orientation of rural young people are offered.

Keywords: professional orientation, agricultural professions, unions of young naturalists, agricultural experimentation.

Науково-дослідна робота з екологічної тематики в рамках МАН України

Віра ЛАБУНСЬКА,

директор Житомирського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді (облЦЕНТУМ),

Лілія ШУБОВИЧ,

методист Житомирського облЦЕНТУМ,

Анатолій АДАМОВИЧ,

заступник директора Житомирського облЦЕНТУМ,

Елла АРИСТАРХОВА,

доцент кафедри природничих наук Житомирського державного технологічного університету

В останні десятиліття спостерігається неухильний процес глобалізації екологічних та природоохоронних проблем. З регіональних вони все частіше перетворюються на широкомасштабні. Тому під час проведення сучасних наукових досліджень екологічний підхід вважається провідним у багатьох галузях знань. Це стосується і науково-дослідної роботи, яка виконується в гуртках юннатів облЦЕНТУМ у рамках МАН України. Найчастіше такий підхід використовується для обґрунтування теми та методики досліджень у роботах, захист яких проходить на хіміко-біологічному відділенні МАН. Саме екологічно та природоохоронно спрямована тематика науково-дослідних робіт вказує зазвичай на їх актуальність та важливість для народного господарства.